

– з'ясувати специфіку і систематизувати умови та причини, які впливають на особисту безпеку в місцях несвободи;

– виявити кримінологічні ознаки особи, яка посягає на особисту безпеку в місцях несвободи, створити його узагальнений кримінологічний портрет, дослідивши соціально-демографічні, кримінально-правові, морально-психологічні та кримінально-виконавчі риси такої особи;

– визначити та проаналізувати загально-соціальні, спеціально-кримінологічні та індивідуально профілактичні заходи запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються в місцях несвободи і порушують право засудженого на особисту безпеку;

– визначити коло суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються в місцях несвободи і порушують право засудженого на особисту безпеку та їх компетенцію, проаналізувати їх діяльність та рівень взаємодії між собою, з міжнародними організаціями та правоохоронними органами інших країн, запропонувати шляхи підвищення ефективності їх практичної діяльності.

Насамкінець під особистою безпекою в місцях несвободи варто розуміти гарантовану міжнародним правом та вітчизняним законодавством захищеність життя, здоров'я, інших життєво важливих і соціально значимих інтересів як засуджених так і персоналу від спричинення їм шкоди, а також запобігання небезпеки та загроз, які виникають в процесі вчинення в місцях несвободи нового кримінального правопорушення.

Література:

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: ТОВ «ВВП Нотіс», 2021. – 96 с.

ЩОДО НЕЗАКОННОГО УТРИМАННЯ ГРОМАДЯН У СЛІДЧИХ ІЗОЛЯТОРАХ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Боровик А. В.

кандидат юридичних наук, доцент,

проректор з наукової роботи

Міжнародного економіко-гуманітарного університету

імені академіка Степана Дем'янчука

м. Рівне, Україна

Ні для кого в Україні сьогодні не є секретом, що ті чи інші керівники правоохоронних органів, намагаючись вислужитись перед своїми

«покровителями», з тих чи інших політичних партій, інколи «закривають очі» на окремі порушення при затриманні осіб, здійснення щодо них оперативно-розшукових заходів чи негласних слідчо-розшукових заходів, утримання роками безпідставно вказаних осіб у слідчих ізоляторах і т. ін. Але коли в середині XXI століття у центрі столиці діє слідчий ізолятор, який офіційно припинив існування у 2003 році, це викликає справжній шок.

Так, відповідно до статті 4 Закону України «Про попереднє ув'язнення», установами для тримання осіб, щодо яких як запобіжний захід обрано тримання під вартою або до яких застосовано тимчасовий чи екстрадиційний арешт, є слідчі ізолятори Державної кримінально-виконавчої служби України, гауптвахти Військової служби правопорядку у Збройних Силах України. В окремих випадках, що визначаються потребою в проведенні слідчих дій, ці особи можуть перебувати в ізоляторах тимчасового тримання [1].

Як бачимо, у вказаній статті немає жодної згадки про слідчий ізолятор Служби безпеки України.

Про незаконність функціонування слідчого ізолятора Служби безпеки України в Києві заявляла ще уповноважена Верховної Ради з прав людини Ніна Карпачова на міжнародній конференції присвяченій боротьбі з тероризмом, яка проходила 25 жовтня 2011 року у Києві.

«Хочу нагадати також про незаконне існування ізолятора СБУ, хоча за зобов'язаннями перед Радою Європи, які були взяті (Україні-ред.) перед вступом, він був *de jure* закритий у 2003 році», – сказала омбудсмен. Карпачова зазначила, що ще при старому керівництві СБУ слідчий ізолятор був нібито перепрофільований у відділення забезпечення досудового слідства СБУ [2].

Як відомо, слідчий ізолятор СБУ знаходиться за адресою: Аскольдов пров. 3, б. У 2009 році в ньому був проведений повний капітальний ремонт, після чого він відповідає всім європейським стандартам. В установі утримуються особи, слідство у відношення яких проводиться СБУ та Генеральною прокуратурою, особи затримані органами СБУ до їх відправлення в Лук'янівське СІЗО [2]. Але постає логічне питання, на підставі чого там утримуються особи, якщо вказана установа попереднього ув'язнення не зазначена у Законі України «Про попереднє ув'язнення»?

Крім омбудсмена, питання законності функціонування цієї «спецтюрми» піднімав також колишній депутат Верховної Ради України Геннадій Москаль, який назвав незаконним утримання колишнього начальника департаменту зовнішньої розвідки Олексія Пукача обвинуваченого у вбивстві журналіста Георгія Гонгадзе у слідчому ізоляторі СБУ, посилаючись на те, що функціонування такого СІЗО не

передбачено жодним з діючих на сьогоднішній день в Україні законів [3].

Чому ж діє вказана установа і для чого це керівникам правоохоронних органів. Насправді все дуже просто. Перебування осіб у вказаному закладі здійснюється лише з метою тиску на них та катувань з метою отримання «потрібних» показів або матеріальної вигоди.

Так, згідно статті 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення» чітко визначені умови роздільного тримання громадян [1].

Зокрема, взятих під варту співробітників кадрового складу розвідувальних органів України утримують окремо від інших осіб, які перебувають під вартою; осіб, яких вперше притягнуто до кримінальної відповідальності, – окремо від осіб, які раніше притягалися до кримінальної відповідальності; осіб, обвинувачених або підозрюваних у вчиненні злочинів проти основ національної безпеки України, – як правило, окремо від інших осіб, які перебувають під вартою; осіб, які раніше працювали в органах внутрішніх справ, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, служби безпеки, прокуратури, юстиції, Державній кримінально-виконавчій службі України та в суді, – окремо від інших осіб, що перебувають під вартою; іноземних громадян і осіб без громадянства, – як правило, окремо від інших осіб, які перебувають під вартою; засуджених до довічного позбавлення волі тримають ізольовано від усіх інших осіб, які перебувають під вартою [1].

Однак, дана норма не лише не діє на території відділення забезпечення досудового слідства СБУ, вона прямо порушується його співробітниками, з метою отримання певних запланованих результатів.

Так, упродовж 2 місяців у одній із камер разом утримували заступника прокурора однієї із областей та особу, яку судили за вчинення потрійного вбивства, яка ніколи не працювала правоохоронцем. Більше того, вказана особа, в подальшому, дала покази, що її заставляли вчиняти тиск на прокурора з метою доведення його до самогубства, а як наслідок обіцяли зменшення терміну ув'язнення до 15 років з довічного позбавлення волі.

У той же час кадрового співробітника СБУ утримували в одній камері з іноземним розвідником, що прямо заборонено законом.

Більше року у вказаній станові утримувався бізнесмен із Донецька з однією ціллю – перепис активів на потрібних людей.

Попри вказані порушення, громадянам, які там знаходяться не надається відповідна медична допомога, вони позбавленні права отримання продуктів харчування та передачі у обсязі, передбаченому чинним законодавством.

Постає логічне питання: Чому керівники правоохоронних органів України не помічають існування «Таємного СІЗО» у центрі Києва?

Література:

1. Закон України, від 30.06.1993 № 3352-ХІІ, «Про попереднє ув'язнення». Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/t335200?an=31> (дата звернення 04.10.2021).
2. СІЗО у Києві функціонує незаконно. Режим доступу: <https://www.obozrevatel.com/news/szo-sbu-v-kievi-funktsionue-nezakonno-karpachova.htm> (дата звернення 04.10.2021).
3. Доповідь Amnesty International: «таємні тюрми» спецслужб України і переслідування владою антикорупційних активістів. Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/29055111.html> (дата звернення 04.10.2021).

ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НА ПЕВНИЙ СТРОК: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ

Власик В. А.

державний виконавець

Холодногірсько-Новобаварського відділу

державної виконавчої служби у місті Харкові

Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції

м. Харків, Україна

Одним із безумовних пріоритетів правової демократичної та соціальної держави є забезпечення належних умов для реалізації прав і свобод людини та громадянина. Вирішення цієї проблеми зумовлює перегляд концептуальних засад діяльності відповідних органів. Вказане обумовлено передусім тим, що на сьогодні однією із основних цінностей для багатьох держав є безпосередньо людина, її інтереси, з огляду на що привалювання жорстких заходів примусу поступово замінюється розробкою та впровадженням превентивних заходів.

Застосування покарання у виді позбавлення волі є засобом захисту суспільства від конкретної особи, яка вчинила злочин та запобігання злочинам, тобто є одним із державних важелів впливу на явище злочинності.

Як вірно визначали В.В. Сташис та В.І. Тютюгін позбавлення волі як основний вид покарання, відповідно до якого засуджений ізолюється від суспільства шляхом поміщення його на строк, встановлений вироком суду, в спеціальну кримінально-виконавчу установу [1, с. 217].